

12. Závěr

Právo životního prostředí se i nadále vyvíjí velmi rychle a dynamicky. Růstu právních úprav však neodpovídá efektivnost jejich prosazování v praxi, které pokulhává. Nejsou plně oceněny principy prevence a předběžné opatrnosti. Více se bojuje s následky a málo se hledí na příčiny a základy nepříznivého stavu.

Právo životního prostředí bude mít jistě významnou roli v soustavě závazných pravidel chování subjektů k přírodě. Právo bude více tvořeno nástroji ekonomickými a finančními než administrativními. Daleko vyšší roli budou hrát daně, poplatky, povinná pojištění, účelové fondy aj. Ve vztahu k prevenci je třeba se zamyslet nad trestněprávní politikou, dnes již skupin států. Bude zřejmě více trestné již závažnější ohrožení životního prostředí či jeho složek, trestní odpovědnost právnických osob již nesmí být tabuizována.

Předpokládá se, že již v našem století dojde k zásadním klimatickým změnám. Roste nejen teplota pevniny a oceánů, ale mění se síla a průběh mořských proudů, trvale zmrzlá půda rozmrzá. Na tomto stavu se podílí využívání fosilních paliv a vlivy v zemědělství, včetně zmenšování ploch zeleně a půdy na planetě. Nekoncepční stavebnictví vede k problémům se zásobami podzemní vody. Ačkoliv je všeobecně uznávaná idea trvale udržitelného rozvoje, v každodenním životě si s jejím dodržováním významné subjekty hlavu příliš nezatěžují. Přístup některých států, dávajících přednost okamžitému růstu před budoucností nejen svojí, ale i planety, je zarážející.⁵⁶ Na planetě žije člověk, nikoliv státy. To, že se angažují ve prospěch životního prostředí známé osobnosti, je sice potěšitelné a přinese mediální a společenský efekt, samo o sobě to však koncentraci skleníkových plynů nesníží o jediný gram. Angažování rockových „hvězd“, jejichž soukromá letadla znečišťují ovzduší při jednom letu více než jeden člověk v automobilu za několik let, v plné nahotě ukazuje současný „boj“ za lepší klima. Ano, je třeba přiznat, že zásada nehas, co tě nepálí, zcela pokrytecky převládá. Na úrovni okem viditelné se tyto jevy projeví v roce 2006 v souvislosti

⁵⁶ Např. USA, Čína, Indie

s nelegálním dovozem odpadu do ČR. Též problémy, které dnes řeší svět u somálského pobřeží, vznikly tím, že v době nestability v regionu různé společnosti z celého světa vozily do místních vod toxický odpad a za „odměnu“ drancovaly místní populaci tuňáka.⁵⁷

Není příliš vzdálená doba, kdy půda, voda a vzduch byly považovány za „dary přírody“ a tedy prakticky bezcenné. Tato doba je překonána a prakticky všechny přírodní zdroje mají stoupající ceny z důvodů jejich omezenosti. Omezenost přírodních zdrojů vede k různým náhradám, kde významnou úlohu představuje chemický průmysl. Při výrobě vznikají emise, přičemž pro některé je stále „nejekonomičtější“ řešením se vedlejšími efekty nezabývat.

Chybou by bylo strkat hlavu do písku a tvrdit, že se vlastně nic neděje. Je to jako s nemocí. Je-li léčena včas, léčba probíhá s menšími obtížemi a náklady pro všechny strany. Výkyvy, kterým dnes čelíme, způsobil člověk. Dynamický rovnovážný stav dosahuje vždy jen sama příroda, nikoliv uměle lidé. Bude-li na cestě k příštímu rovnovážnému stavu vymazána jedna položka na planetě-lidé, nebudeme se moci příliš divit.⁵⁸

⁵⁷ <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=635436>

⁵⁸ Damohorský, M. a kol.: Pocta doc. JUDr. J. Drobníkovi k 70. naroč., 1. vydání, PF UK v Praze, Praha 2007